

לקה מזב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות 'טוב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת נח התשס"ז

5:40	הדלקת נרות שבת ניו יורק
7:09	מוצאי שבת
9:25	סוק"ש מג"א
10:01	סוק"ש גר"א
12:40	חצות

תשובה, ומקשה בגמרא, וליעייל בהך, ומשני, לא מיסתייעא מילתא, דהבא לטיהר מסייעין לו, והקב"ה פותח לו פתח קטן בפני עצמו מן הצד, וכאמרו (ברכות לד): במקום שבעלי תשובה עומדין אפילו צדיקים גמורים אינן יכולים לעמוד, ולכן "פתח התיבה בצידה תשים" כמו בה"א. וזה להורות לבעלי תשובה. (תפארת יחונת)

"שנים שנים באו אל נח אל התיבה" (ז, ט)
 רבים וכן שלמים שאלו את פי – והם תושבי קייק לובלין – מ"ש במדרש הנעלם. וז"ל, על פסוק "שנים שנים באו אל נח אל התיבה". אילן איננו יומין דמשלימין בהון הלל. ע"כ המדרש. והמדרש הזה נעלם מאד.

וכתבתי לעני"ד החלושה והקלושה, הלא כבר נתנו סימן להשלמת ההלל, שסימנו בבט"ח, ר"ל ב' ימים של פסח. ב' ימים של שבועות, ט' ימים של סוכות ח' ימים של חנוכה. ואמרין בעלמא (ועיין תענית ט"ו) כל מילין רמוזה לנו הקב"ה באורייתא, והיכן רמיזה הנ"ל. ואחשוב שכאן הוא רמוז "שנים שנים באו אל נח", ור"ל "שנים שנים" דכפל קרא. רמוז לשני ימים דפסח, ולשני ימים דשבועות, "באו" – מספר ט', רמוז לט' ימים הסוכות. "א"ל נ"ח – מספרו ממש "חנוכה", באלו הימים משלימים הלל. (ניצוצי שמשון)

"כי יצר לב האדם רע מנעוריו" (ח, כא)
 דרש רבי חיים בן עטר:
 שנינו: שור האיציטין (המאומן והמיוחד לנגיחות) שנגח אינו חייב מיתה, שנאמר "כי יגח" ולא שיגחוהו. והוא שאומר הקב"ה: אין האדם אשם כל-כך במעשיו הרעים, כי היצר מסיתו ומאמנו לרע מנעוריו....

סגסג

נשא פעם רבי שלמה מקרלין את עיניו למרום וקרא:
 הושיעני אלקים מיצר הרע שכוחו גדול מכוחי. הוא מלאך ואני אדם. היצר אינו זקוק לאכול ולשתות, ולא לפרנס אשה וילדים, כמוני. הוא ממלא שליחותו כשמיסתיני לעבירה באין מפריע, אין לו יצר הרע שמפתהו לבל ימלא את השליחות. ואנ'....

"ויוסם ולילה לא ישבותו" (ח, כב)
 ה"חפץ חיים" התבטא פעם:
 מנין אנו יודעים שמחר תזרח השמש? אין זאת אלא מפני שכך כתוב בתורה: "ויוסם ולילה לא ישבותו".

לחשוב לפרעון הממון שנוטלין מהם, לכן "הנני משחיתם את הארץ". היינו לפגוע בנפשות תחילה. (מלא העומר)

"וזה אשר תעשה אותה וגו'" (ו, טו)
 בא לרמוז. שה' יפרוש על העולם החדש טובת שלום, כמו שבאר ב"יתיקוני זוהר", שהוא יחוד הויה ואדנות, ששם הויה מורה על שמהוה ומחדש, ושם אדנות מורה על השמירה וההשגחה, ועת יסכך הויה על אדנות שמנינו עולה "סוכה", יצא מספר "שלום" כיצד כשתכפול יו"ד של הויה, עם א' של אדנות הוא עשרה וה"א של הויה עם ד' של אדנות הוא עשרים והם שלשים אמה קומתה". וא"ו של הויה עם נו"ן של אדנות, הם "שלש מאות אמה אורך התיבה" וה"א אחרונה עם יו"ד של אדנות הם "חמשים אמה רחבה", שה"כ מספר "שלום" עם הכולל.

"צחר תעשה לתבה" (ו, טז)
 פירש"י – י"א חלון, וי"א אבן טובה המאירה להם – ב"ר
 וצריך לידע מאי איכא בינייהו.
 ונ"ל כמ"ש בזוה"ק, שיש שני מיני צדיקים, יש צדיק שזכותו מספיק להציל את עצמו, אבל אין כח בזכותו לראות במפלת אויביו ויש צדיק אחר שלא די שהציל מהצרה בזכותו גם אלא זוכה ג"כ ורואה במפלת אויביו. וז"ש דהע"ה (תהלים נ"ד ס') "כי מכל צרה הצילני ובאווי ראתה עיני", דלא מיבעיא "כי מכל צרה הצילני", אלא גם "ובאווי ראתה עיני". והנה איתא במדרש (ב"ר ל, ט) עה"פ "תמים היה בדורותיו", רבי יהודה אומר "בדורותיו" היה צדיק, אבל בזרות משה ושמואל לא היה צדיק, רבי נחמיה אומר "בדורותיו" היה צדיק. ואילו היה בדורותיו של משה ושמואל, עאכיו, יעו"ש.

והנראה דהאי פלוגתא, תליא בהאי פלוגתא, מאן דדריש אותו לשבת, ס"ל ד"צוהר" הוא חלון, דלא מיבעיא שהוא ניצול, אלא זוכה ורואה במפלת אויביו ג"כ, שהרי הוא צדיק גם לגבי דורות אחרים. ומאן דדריש אותו לנגא, ס"ל ד"צוהר" הוא אבן טובה, דודאי תעמוד לו זכותו שינצל הוא עצמו, אכן לא יוכל לראות במפלת שונאיו, שהרי לא היה צדיק כ"כ, כי אם לגבי דורו (חוט המשולש).

(כתר צדיק – כסף צרוף בשם קהלת משה)

"ופתח התיבה בצדה תשים" (ו, טז)
 להורות, כי הקב"ה פותח פתח לתשובה, אבל אמרו בהקומץ רבה, (מנחות כ"ט): כי ה"א, פתוח גם מן הצד פתח קטן, לקבל בעלי

פנינים לפרשה

"בדורותיו"

פירש"י – יש מרבתינו דורשים אותו לשבת, כ"ש שאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר. ויש שדורשים אותו לנגא, לפי דורו היה צדיק, ואילו היה בדורו של אברהם, לא היה נחשב לכולם – סנהדרין קח'.

ויש לפרש דשניהם אמת, ומר אמר חדא ומר חדא ולא פליגי. בוודאי אם היה נח נשאר במדרגת צדקתו, בימי אברהם לא היה נחשב לכולם. אבל מסתמא, אם בדור הרע ההוא, היה במדרגה זו של צדקות, בוודאי אם היה בדורו של אברהם, היה מתעלה, ויעלה במדרגת תמימותו וצדקותו.
 (חתם סופר "טעמא דקרא" בשם החזו"א)

"ותשחת הארץ לפני האלקים ותמלא הארץ חמס" (ו, יא)

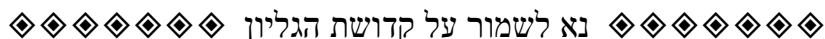
"וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ" (ו, יב)
"ויואמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם" (ו, יג)
 ויש לתרץ עפ"י מה דאיתא (ב"מ נ"ה) אין ביי"ד נזקקין על פחות משה פרוטה. אבל בשכבר יושבים, אז ידונו על הכל, ודין פרוטה כדין מאה. והנה מבואר כאן מדרש (ב"ר לא' ה') והיו גוזלים פחות משה פרוטה. לכך אמר (רש"י, והוא מג"מ סנהדרין ק"ח) לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל, ר"ל, הדחטא של גזל, לא היו יכולים לדון, אלא בשעת גמר דין. דבתחילה אין ביי"ד נזקקים לפחות משה פרוטה.
 (חכמת התורה)

סגסג

ויש לפרש, כי מצינו (ויק"ר יז, ד) "אין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחילה", ובתחילה מעניש אדם בממונו – כמו שמצינו באיוב. וא"כ קשה, בדור המבול מצינו בהיפך, דכתיב (לעיל ו' ז) "אמחה את האדם וכו' מאדם עד בהמה וכו'".

אך יראה, כי בודאי אם הממון שלו, שייך שנפרעין מממונו תחילה. אך אם מה שיש לו אינו שלו, לא שייך לומר שיפרעו מממונו תחילה. מאחר שאין הממון שלו, ונפרעין מגופו מיד.

ובזה מובן מה שאמר הכתוב "קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם, והנני משחיתם את הארץ". כי אחר שדור המבול מלאו הארץ חמס. כי אף מה שזרעו בארץ הכל גזל בידם, ממילא לא שייך לפגוע בממון תחילה, כי הממון אינו שלהם, א"כ אין

המאמין בתורה אינו זקוק למדעי הטבע, ואף לא מסתפק בתופעות ובהוכחות מן הטבע, כי גם המה זקוקים לאישור מדברי התורה.

"תחתים שנים ושלישים תעשה" (ו, טז)
בדרך רמז, לשלשה מיני בני אדם, צדיקים גמורים, ורשעים גמורים, ובינוניים "תחתים" רמז לרשעים. וזהו שכתב רש"י ז"ל, לזבל, שהם עוסקים בדברים המאוסים לזבל, המה העבירות, "שנים" למדור, המה הבינוניים העוסקים במדור העוה"ז ותענוגים הגשמיים, אעפ"י שאין עושין עבירות, "שלישים" העליונים לאדם, הוא הצדיק הגמור ההולך תמיד בעולמות העליונים. והצדיק גמור הוא צריך לתקן כולם במעשיו הקדושים, ולכך כתוב אצל שלישים "תעשה" פי, אתה הצדיק תעשה ותתקנם.

(נועם אלימלך)

"ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליו והיה לך ולהם לאכלה"

(ו, כא)
הנה ידוע, כי קודם המבול היה טבע כל הברואים. יותר חזק וטוב מכפי שהם עכשיו, ואריכות ימי חייהם תוכיח. ומפורש במדרשים (ב"ר ל"ד, יא) כי היו זורעים רק פעם אחת בארבעים שנה. והאוויר בכל השנה היה אצלם כמו אצלנו בין פסח ועצרת. ותינוק בן יומו, היה כוחו חזק יותר מכוון של שדים וכזו (ילקוט שמעוני איוב כ"א) וא"כ אין ספק, כי גם הפירות אז, היו משונן בטוב טעמן וריחן מהפירות המצויים אצלנו, ונח שהיה נביא, ידע כי לאחר המבול, לא יהיו עוד מאכלים האלו. וא"כ היה עולה על הדעת להציל, כל אשר אפשר להציל להשאירן שיהיו לימים הרבה, כמו שעשה יוסף בשני השבע.

ועל כן בא הכתוב להזהירו ולתת שיעור וקצב, שלא לאסוף "מאכל", אלא בשיעור "אשר יאכל" ולא יותר וידיין י"ל, לא אאסוף רק בשיעור הזה, אבל אקמץ בשנה הזאת מפיותינו, למען השאיר לימים יבואו, ע"ז הוזהר עוד, "והיה לך ולהם לאכלה". והיינו שנצטווה שלא להותיר מהן.

(קובץ מאמרים)

ספסוף

יש לדקדק דאמר מקודם "לך" ואח"כ "להם". מהא דאימא בברכות (דף מ' ע"א) אסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו, שנא' (דברים יא, טו) "ונתתי עשב בשדך לבהמתך", והדר "ואכלת ושבעת", ע"כ. ולפי"ז הול"ל והיה להם ולך לאכלה.

ויש לתרץ, דאי' בסנהדרין (דף נ"ט:) אדה"ר לא הותר לו בשר לאכילה, דכתבי (לעיל א, כט, ל) "לכם יהיה לאכלה, ולכל חית הארץ", ולא חית הארץ לכם, וכשבאו בני נח, התיר להם, שנא' (לקמן ט, ג) "כירק עשב נתתי לכם את כל" (והיינו, לאחר שיצאו מן התיבה) ע"כ. נמצא דבעת שהיה בתיבה, לא היה לנח בבעלי חיים, כי אם קנין פירות, והיינו להשתמש בהם למלאכה (כדאיתא שם בסנהדרין) ולא קנין הגוף לאכלם. והנה אן קיי"ל (גיטין מ"ח) דקנין פירות לאו כקנין הגוף דמי. נמצא דלא נקרא בהמתו, ואינו מחויב להקדים אכילתה. ולכן מדוייק סדר הכתוב הני"ל "והיה לך" מקודם, ואח"כ "ולהם לאכלה" (בשם הגאון רבי יצחק ירוחם דיסקין בנו של רבינו זצ"ל).

(מהרי"ל דיסקין)

ספסוף

וי"ל, כי מדרך הטבע, היו המאכלים מתעפשים ומתקלקלים, ומ"מ נתקיימו ולא נרקבו שנה תמימה (בפירש"י פסוק י"ח) הרי נעשה ע"ד נס, וזוה האדם קודם לבהמה לאכלה, כמ"ש ב"יד אפרים", (שו"ע או"ח סי' קט"ז) עיי"ש טעם הדבר, (ייטב לב).

(שער בת רבים)

"וישובו המים מעל הארץ הלוך ושוב"

(ח, א)
איתא במסורה "הלוך" ד' מלאים בתורה, "מעל הארץ הלוך ושוב". "והמים היו הלוך וחסור" (פסוק ח') "הלוך ונסוע הנגבה" (לקמן יב, ט), ויגדל האיש וילך הלוך וגדל" (לקמן כו, יג) ע"כ. ונלע"ד אם אפשר, שבאה המסורה לרמוז מה שאירע לישראל מחרבן בית א' ואילך, עד שקבץ השי"ת גלויותינו ויחזירנו לארצינו ב"ב. והוא. כי בחרבן בית א'. גלו ישראל לבבל וישבו שם ע' שנה, וחזרו אח"כ בימי עזרא, ובנו בית ב'.

וזהו שרמז "מעל הארץ הלוך ושוב", שהלכו וגלו מעל הארץ הקדושה לבבל.

ושבו לארץ ובנו בית ב'. אח"כ נחרב בית ב' וגלינו בגלות החיל הזה, ונסתמו צינורי השפע ונתמעט, וארז"ל (סוטה מח). מיום שנחרב הבית אין לך יום שאין ברכת"ו מרובה משלפניו. וזהו "והמים היו הלוך וחסור". אח"כ במהרה בימינו, יקבצנו השי"ת ויעלינו לארצנו, וזהו "הלוך ונסוע הנגבה", וכפ"י רש"י לדרומה של א"י. והנה כבר הבטיחנו ע"י עבדיו הנביאים, שלא יוסף עוד להגלותינו, אלא נשב בארצנו בהשקט ובבטחה, ששים ושמיים, ותתרבה ההשגה והידיעה בתורה, כמ"ש (ישעיה יא, ט) "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים". וזהו "ויגדל האיש וילך הלוך וגדל עד כי גדל מאד", ודו"ק.

(חיי שלום)

"והמים היו הלוך וחסור"
במסורה - ד' "הלוך". "הלוך ונסוע", "הלוך ושוב", "הלוך וגדל", "הלוך וחסור".

ר"ל, מי שחושב שהוא "הלוך ונסוע" לבית עולמו, "הלוך ושוב" בתשובה, ישוב היום שמא ימות למחר (שבת קנ"ג) אבל מי שחושב "הלוך וגדל" ויעוד חזון למועד". שמח בחור בילדותך", זה האיש "הלוך וחסור", ו"אשרי אדם מפחד תמיד".

(דן דיין ואלף המגן)

"וישלח את העורב ויצא יצוא ושוב"

(ז, ח)
ולא הלך בשליחותו - רש"י והוא מסנהדרין קח':

בש"ס מצינו כמה פעמים (ביצה כא', חולין קכ"ד) כשאמורא אחד שואל את השני איזה דבר, והוא רוצה להתחמק מלתת תשובה, ואמר לו: עורבא פרח, ומפרש רש"י - השיאו לדבר אחד.

מה שורש המליצה הזאת. אלא הכונה היא, כשם שהעורב לא השיב שום תשובה לנח, כך אין לך לצפות לתשובה ממני. (בשם ר' חיים סולובייצ'יק)

(עיסורי תורה)

"ויקח שם ויפת את השמלה"

(ט, כג)
"למד על שם שנתאמץ יותר מיפת ולכן זכו בניו לטלית של ציצית, ויפת זכה לקבורה לבניו שנא' אתן לגוג שם מקום קבר". והדברים צריכים באור: א) מה ענין ציצית שניתנה לבני שם? ב) מהו ענין הקבורה לבני

יפת לכסוי ערות האב? ונראה ליישב: במצות ציצית שניתנה לבני שם כלולה בעצם הבטחה שיהיו להם בגדים לכסות מערומיהם, וכדברי חז"ל עה"פ "מי הקדימני ואשלם" - שהקב"ה לא ציווה על ציצית אלא רק אחר שנתן לנו בגדים. הבטחה זו על הבגדים היא, אפוא, מידה כנגד מידה לכך שכיסה את אביו בבגדים. וה"ה לגבי השכר של בני יפת, גם כאן ישנה מידה כנגד מידה - שבמלחמת גוג יזכו בני יפת לקבורה שגם הוא ככיסוי הגופות.

ויש ללמוד מזה מוסר השכל. שם ויפת עשו מצוה אחת, אך שם נתאמץ יותר, שכרו מידה כנגד מידה בבגד של אדם חי המתחייב בציצית. ליפת שהיתה חסרה החיות, ההתלהבות, יקבל ג"כ שכרו מידה כנגד מידה אבל לא בבגד מחיים אלא בכיסוי עפר למתים.

(אזנים לתורה)

"שנים שנים באו אל נח"

(ז, ט)
איתא במדרש נעלם: אלו הימים שמשלימים בהם את ההלל". ופלא הוא עצום. ומבאר הרב שמשון מאוסטרופולי שהימים שגומרים בהם את ההלל הם: שני ימים של פסח, שנים של שבועות, ט' ימים של סוכות וחי' של חנוכה וסימנם בבט"ח. ורמזו לכך בפסוק שלפנינו "שנים שנים" - כנגד ב' ימים של פסח וב' ימים של שבועות. "באו" - בגימטריא ט', כנגד ט' ימים של סוכות. "אל נח" - בגימטריא 89 כמו "חנוכה". **(רבי שמשון מאוסטרופול)**

"מכל הבחמה הטהורה.. גם מעוף השמים"

(ז, ז)
"גם מעוף השמים - בטהורים הכתוב מדבר ולמד סתום מן המפורש" (רש"י). ויש להבין סוף סוף מדוע התורה לא ציינה במפורש לגבי העופות שהיו טהורים? ויש לתרץ דסימני טהרה של בהמה הם סימנים חיצוניים - מעלי גרה ומפריסי פרסה, ויכול היה נח להבחין בין טהורים לשאינם טהורים, אך בעופות סימני הטהרה הם פנימיים - זפק וקורקבנו נקלף, וזאת לא יכול היה נח לדעת, ורק לאחר שנכנסו לתיבה ונקלטו בתוכה ידע נח שעופות טהורים הם.

(רבי מאיר שמחה מדוינסק)

"קץ כל בשר בא לפני"

(י, יג)
"לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל. החומסים רבים - בחימוס ממון, והנחמסים רבים - בחימוס דברים" (בראשית רבה), גם הגדולים המעמיקים לחקור אין להם כל מושג על ההסתכלות החודרת והעמוקה של מידת הדין! דהנה החומסים ומדוע הענישה מידת הדין גם את הנחמסים? אומר המדרש: בגלל שגם אצל הנחמסים היה "חימוס דברים" כלומר, הנחמסים צעקו יותר מדי, מעל ומעבר למידה, וכשם שהחומסים נענשו על חימוס ממון, כך נענשו הנחמסים על חימוס דברים. שכן אף שאדם רשאי וחייב לצעוק על עוול הנעשה לו - על כל זאת חייב הדבר להיות במידה הראויה וללא הגזמה.

(הסבא מסלובודקה)

"בעצם היום הזה בא נח וגוי המה וכל החיה למינה וכל הבהמה למינה וכל הרמש הרמש וגוי מכל הבשר אשר בו רוח חיים"
(ז, יג-טו)
בנבואת אחרית הימים נאמר "וגר זאב עם כבש ומודגש הדבר כאחד הפלאים. ובעצם הרי דבר זה כבר היה לעולמים – בתיבת נח שנקבצו ובאו מכל החי הטורף והדורס ביחד עם הרמש והבהמה למינה? אלא שונה הוא הדבר בתיבת נח שאז ירד מבול לעולם ואז אין כל פלא שגם היריבים מתאחדים כנגד הסכנה לדור במחיצה אחת. משא"כ לעתיד לבא שעל הזמן ההוא נאמר "לא ישא גוי אל גוי חרב" והשלום ישרור בעולם ואעפ"כ יחיו בכפיפה אחת וזהו מן הדברים המתמיהים והמפלאים.
(הגר"מ שפירא מלובלין)

"כי יצר לב האדם רע מנעוריו" (ח, כא)
דרש רבי חיים בן עטר:
שנינו: שור האיציטין (המאומן והמיוחד לגניחות) שנגח אינו חייב מיתה, שנאמר "כי יגח" ולא שיגחיהו. והוא שאומר הקב"ה: אין האדם אשם כל-כך במעשיו הרעים, כי היצר מסיתו ומאמנו לרע מנעוריו....

ספסוף

נשא פעם רבי שלמה מקרלין את עיניו למרום וקרא:
הושיעני אלקים מיצר הרע שכוחו גדול מכוחי. הוא מלאך ואני אדם. היצר אינו זקוק לאכול ולשתות, ולא לפרנס אשה וילדים, כמוני. הוא ממלא שליחותו כשמסיתני לעבירה באין מפריע, אין לו יצר הרע שמפתהו לבל ימלא את השליחות. ואני....

"אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו" (ט, ד)
כלומר, בשר שאדם משים נפשו בכפו להרויחו, כמו בגזל וגניבה. "לא תאכלו", כי בני נח נצטוו על הגזל (סנהדרין ט) וכן מצינו בדוד המלך ע"ה, שאמר (שמואל ב' כג, יז) "הדם האנשים ההולכים בנפשותם ולא אבה לשתותם". (רבינו אפרים כ"י). (נחל קדומים)

"שופך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלקים עשה את האדם" (טו, ה)
הנה תיבת "באדם", יתור נפ"יש, ומשולל הבנה.

ונראה דה"פ, "שופך דם האדם באדם" מיניה וביה, שהוא המלביץ פני חבירו דאזיל סומקא ואתי חיורא (ב"מ נ"ה): "דמו ישפך". ואל תתמה, איך יחייב את ראשו מי שלא הוציא נפש ממש, "כ"י הלא "בצלם אלקים עשה את האדם", שבלעדי זה נמשל כבהמה, ועל כן, בהלביץ הפנים אשר שם הצלם אלקים, חייב מיתה כי פגם במקום צלם אלקים.

(אלשיך הקדוש)

"שלושה אלה בני נח ומאלה נפצה כל הארץ" (טו, יט)

כי כתות האנשים שעמדו מבני נח, יתחלקו לשלשה, יש אנשים שיבחרו בחיים השכליים, להתהלך לפני ה', ולעסוק בעיון ובמושכלות, ובחכמה ואמונה והוא "הטוב". וזה היה מדתו של שם. ויש אנשים מדינים שיבחרו להחיות חיים המדיניים, תחת נימוסים ישרים שהוא "המועיל", וזה היה מדתו של יפת. ויש אנשים בהמיים, שיחיו חיי התאוות

והתשוקות הרעות כבהמות וזה "הערב", וזה היה מדתו של חם. ויען שבני נח היו השרשים לכל דור יולד הבאים אחריהם שיתחלקו אל אחת משלשה אלה, היה צריך שימצא השרוש לזה באבות של כל בני אדם.
(מלבי"ם העמק דבר)

"כנמרד גיבור ציד לפני ה' וגו'" (י, ט)
פ"י האבן עזרא ז"ל נמרוד החל להיות גבור על החיות לצוד אותן, ובונה מזבחות, ומעלה אותן החיות עולה לה'. והקשה הרמב"ן ז"ל, איך הצדיק את הרשע הזה, שאבותינו העידו על רשעו ופשעיו. ואפשר להגיד בדרך משל, היה פעם מלך ולו שרים נכבדים, ואחד משריו הנאמן ומסור למלך בכל לבו ונפשו, רצה לכבד את המלך במתנה, ולהביע לו עי"ז את מסירותו, חשב השר מה לעשות, וכי מה יש לו לתת למלך, כלום חסר מבית המלך, עלה בדעתו לאפות עוגה יפה ולעסוק באפיתת ימים ולילות, ולהשקיע בה את מיטב כוחותיו, כדי להנות את מלכו, ראה המלך את העוגה, והבין מיד שאין כאן ברצון השר לכבד אותו בעוגה יפה שאינה חסרה תמיד בביתו, כי אם בטח השקיע השר בעוגה זאת את מיטב כוחותיו, וע"י מעשהו, הריחו רוצה להפגין את מסירותו, קיבל אפוא המלך את המתנה בסבר פנים יפות, ראו שרים אחרים את הדבר, וקנאתם לשר הנאמן עלתה כדי להשחית, הלכו גם הם ועשו עוגות למלך, ושגרו את העוגות למלך, כדי להראות לו מעשהו השר הנאמן, אין בו ולא כלום. ככה גם נמרוד, לא לשם שמים התכוון, כי אם לקרר ולהפריד בין ישראל ובין אביהם שבשמים. כי גם קודם מתן תורה הקריבו קרבנות. וע"י מובנים דברי האבן עזרא ז"ל, כי לא כדי להצדיק את נמרוד התכוון, כי אם לגלות את גנותו.

(חידושי הר"ם)

הליכות והלכות

מלאכת כותב ומוחק (שוי"ע סי' ר"מ)

כידוע אין לעשות בשבת 39 מלאכות שהן אבות המלאכה ומהם נסתעפו כל התולדות שהם מעין האבות.

בעיקרון, כל מלאכה שעשו במשכן ביום חול יש לה שם "מלאכה" ואסור לנו לבצעה בשבת, ואפילו במשכן לא עבדו בשבת כמבואר בחז"ל שלפיכך הקדימה התורה צווי שבת לפני צווי המשכן ללמדם שאין לחלל שבת עבור עבודת המשכן.

אחת המלאכות שעשו במשכן היא מלאכת כותב, ושיעורה - כתיבת שתי אותיות, שהיו מסמנים את הקרשים לפני פירוקן בחניה בכדי שיוכלו לחברם מחדש בתחנה הבאה. לפיכך איסור כרת קיים בכותב שתי אותיות. אמנם כותב אות אחת חייב מהתורה אבל לא חייב כרת.

מן התורה אסורה רק כתיבה המתקיימת ולא כתב שאינו מתקיים אבל חכמים אסרוהו. ולכן אין לכתוב אפילו אות אחת, ואפילו כתב שאינו מתקיים אין לכתוב, כגון על אדים שעל חלון או במשקין על שולחן וכדומה. וכן על גבי קליפות תפוז אסור לכתוב.

בכלל כותב גם החורט באבן צורת אותיות. אבל מותר לכתוב באויר, שמסמל באצבעותיו צורת אות (כגון שפת אילמים), שזה לא נכלל באיסור כותב. איסור כתיבה גם כולל כתב בכל לשון אפילו בשפה לועזית, וכן אסור לכתוב מספרים, ציורים או טביעת אצבעות.

השוי"ע כותב שמותר לסמן בציפורן על ספר, שאין זה דבר המתקיים. והמשנה ברורה הביא שיש חולקים ומחמירים, והבן איש חי זצ"ל פסק כדעת המחמירים ואסור לעשות כן. אבל לקפל הדף לסימון מותר לכולי עלמא. ספרים שכתוב כתב בחודי הדפים, כשפותח נעשה כמוחק וכססוגר ככותב, נחלקו הפוסקים והכריע המ"ב שמותר אבל אם יש לו ספר אחר עדיף שלא יפתח ספר זה. וכן מותר לפתוח דלת ארון קודש שכתוב כתב בשני חצאי הדלת.

מודד חום דיגיטלי שכותב במספרים את החום אסור בשימוש בשבת, ומודד חום רגיל ע"י כספית מותר לצורך תינוק או חולה עם חום. וגלוי חום שמשנתה צבעו ע"י החום בהנחה על המצח של החולה התיר הגרש"ז אור"ב זצ"ל בתנאי שלא יראו אותיות עליו. (כיון שזה לא נשאר לקיום שהרי הצבע משנתה חוזר לאחר זמן קצר).

משחקי פזל: אם מניחים רק אחד ליד השני לא במסגרת וגם לא מתחברים החלקים זה לזה - יש שהתירו לקטנים לשחק בזה (שמירת שבת כהלכתה). ויש שאסרו (כמו חודי דפים שהובא למעלה).

כתב על גבי עגנה: בדין זה יש חילוק, אם הכתב נעשה מגוף העוגה כגון בסיקוטי או שוקולד שחרוט עליהם בשעת האפיה שם החברה מותר לכל השיטות לשברן ואין בזה חשש מוחק כלל. וכן אם למאפה יש צורה כגון בסיקוטי בצורת חיות או אותיות מותר.

אבל בעוגה שנרשם עליה עם קרם או סוכריות אותיות או מספרים בזה נחלקו הפוסקים אם ראוי לפרוס את העוגה קודם שבת ואז אין איסור אם מפריד את הפרוסות שכבר נחתכו קודם שבת, שהרי אין מחוברות רק עומדות זה סמוך לזה. אבל אם לא חתך קודם שבת התיר הרב אור"ב זצ"ל לחתוך רק ב"ן האותיות ולא את האותיות עצמן. ומה שמשבר ב"פ ודאי אין איסור שזה דרך אכילה ומותר. ו"באור לציון" פסק להתיר לספרדים לחתוך את העוגה אפילו בשבת על האותיות אפילו הם לא מגוף העוגה.

אותה בעיה קיימת בעטיפות נייר על גבי מיני מאכל כגון וופלים, ביסלי וכד', שצריך להיזהר לא לקרוע מילים או אותיות, ולב"ן האותיות ישנו את אותו ההיתר שהובא לעיל. ומי שרשומות לו על ידו אותיות או מספרים, אם יש חשש סביר שימחקו במים של נטילה לא יטול ידיו בשבת אלא יאכל ע"י כריכת מפה על ידיו, ואם זה דיו כמו עט שלא נמחק מותר.

**שבת שלום
ולמוד מהנה!!**

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הבנים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589 8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה,
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

נצור לשונך

שותפים ליצר הרע

החפץ חיים קובע ומוכיח מעבר לכל ספק שחטא לשון הרע, שהחריב את מקדש שני, הוא המונע עד עצם היום הזה את גאולת ישראל ואת ביאת המשיח. השאלה היא - מדוע? איך יכול חטא יחיד זה להיות הרסני עד כדי כך?

כדי להבין את חומרת עוון לשון הרע ואת תוצאותיו המרות, יש להבין תחילה כיצד נראים הדברים בפני בית דין של מעלה. הדברים שאדם מוציא מפיו בעולם הזה משפיעים על דינו. דיבורי לשון הרע מעוררים את קטרוג השטן.

מובא בזוהר הקדוש, בפרשת שלח, שהתעוררות לשון הרע גורמת מוות וחרב והרג בעולם. אוי לאותם שמעוררים כח רע זה ולא שומרים על פיהם ולשונם ולא חוששים על זה ולא יודעים שבהתעוררות שלמטה תלויה התעוררות שלמעלה, בין לטוב בין לרע. וכולם מקטרגים לעורר לאותו נחש הגדול שיהא מקטרג על העולם, והכל בשביל אותה התעוררות של לשון הרע למטה.

וזו כוונת הגמרא בערכין, שהזכרנו לעיל, "כל המספר לשון הרע מגדיל עוונות עד לשמים". כשאנו מדברים רעות על אחינו היהודים, הדברים עולים עד לכסא הכבוד. מה שנראה בעינינו כטפטי סרק, הם בעצם אמצעי תחמושת הנמסרים ישירות לידי השטן המקטרג.

החפץ חיים מביא סיבה שניה לגודל ההרס הנגרם על ידי לשון הרע. על ידי שאדם פוגם את לשונו בדיבורים אסורים, הוא מונע אחר כך כל דיבורים של קודש שהוא מדבר מלעלות למעלה. המילים הקדושות שאדם מוציא מפיו, בתורה ובתפילה, יוצאות מתוך כלי שנפגם בלשון הרע. הן אינן יכולות להגיע

הילולא דצדיקא

ליעדן. "כל דברי התורה ותפילה שלנו הם עומדים באור השמים ואינם עולין למעלה, ומאין תבוא עזרתנו לביאת המשיח וכיוצא בזה?"

(אוהב ימים)

מעשה חכמים

הרעיון שעלה במוחו של הגאב"ד

דין שדן דין אמת לאמיתו, זוכה לסייעתא דשמיא עצומה בכל מעשיו, ומן השמים מסייעים בידו להגיע לחקר האמת. אנשים מן הצד עומדים לעיתים נידהמים למול הרעיונות הצצים בבתי הדין, רעיונות מתוחכמים שכאלה שגם היחוקרים הוותיקים ביותר לא מצליחים להגיע אליהם. נמחיש זאת מתוך סיפור ששמענו ממקור מהימן ביותר על דין תורה שהיה אצל בעל 'המנחת יצחק', הגאון רבי יצחק יעקב וייס זצ"ל, הגאב"ד דירושלים.

יהודי תבע את חבירו על סכום כסף גדול. לטענתו, לזה ממנו האיש את הסכום ועדיין לא החזיר. היהודי שעמד מנגד, הכחיש את הדברים בכל תוקף. 'לא לווייתי ממנו אגורה בימי חייו, הצהיר. פנו הדיינים אל המלווה ושאלו האם יש לו שטר-חוב, וזה שלף מכיסו שטר עם חתימת-ידו של הניתבע ובו מצויינים כל הפרטים שהוצגו בתביעה.

כאשר הוצג השטר לפני הניתבע, השיב שאמנם זו היא חתימת ידו המקורית, אך הוא חוזר ואומר שמעולם לזה כסף מהתובע, והשטר הזה מזויף מתחילתו ועד סופו, ואין לו כל מושג מהיכן הגיעה החתימה האישית שלו לידי של האיש.

לכאורה, הדין צריך להיות עם התובע, שכן גם הניתבע מודה שהחתימה היא אמיתית ומקורית, אבל הגאב"ד שהרגיש מן הסתם שהצדק עם הניתבע, ביקש שהות לחשוב. למחרת, קרא אליו הימנחת יצחק את הניתבע וביקש ממנו להביא אליו כמה

ספרים מספרייתו הפרטית, היהודי לא הבין על מה ולמה, אבל עשה את שנידרש. והנה, פותח הגר"י וייס זצ"ל את הדף הראשון בספריו, ומבחין שהניתבע היה רגיל לחתום את שמו על הספר לא בראש העמוד, אלא באמצעיתו...

"האם השאלת פעם ספר כלשהו לתובע הלא?" שאל את הניתבע. הלה אימץ את מוחו וניזכר שאכן לפני זמן רב השאיל לו ספר אחד. "לך לביתך והבא את הספר לכאן", הורה הגאב"ד.

לכשהובא הספר, הבחינו הכל לתדהמתם שהעמוד הראשון... נתלש.

עכשיו היה הכל מובן. התובע היה נוכל גדול, וכאשר ראה את חתימת ידו של המשאיל כשהיא כתובה באמצעיתו של העמוד, החליט לתלוש את כל העמוד ממקומו, ולכתוב בקטע הריק שלפני החתימה את שטר 'ההלוואה', וכך לבוא אל בית הדין ולהציג את החתימה המקורית של 'הלווה'.

מהיכן עלה רעיון מבריק שכזה במוחו של הגאב"ד? - רק מתוך ההבטחה האלוקית שניתנה לדייני ישראל שמן השמים יסייעו בידם להגיע אל האמת.

ויש בכך משום חיזוק רב לכל שלומי אמוני ישראל הרואים שגם בימינו ניתן הכוח המיוחד הזה בידי הדיינים, וביכולתם לראות את מה שאחרים אינם רואים.

שזה הוא כוחה של תורה, וזה הוא כוחו של עם ישראל כולו. (עלינו לשבח עמי שיג, שיד)

העלון לעילוי נשמות
יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ואשתו
רחל בת שרה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה.

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ט השון	ח השון	ז השון	ו השון	ה השון	ד השון	ג השון
רבי שמעון שקאפ מח"ס שערי יושר שקיעה 4:53	רבי נחום מהורדנא	רבי מאיר שפירא מלובלין מכתב הדף היומי רבי מרדכי לבטון	רבי שלמה דוד קרושע האב"ד מ"ר מסלונים	רבי משה בירדונו מח"ס ראש משבויר		רבי יצחק בן רבי חיים מלובלין רבי ישראל מ"ר רבי זונדל סלנט רבי של ר' ישראל סלנטר שקיעה 6:01

זכות הצדיקים הגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה